

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ ПІД ВПЛИВОМ РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ ТА РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Актуальність проблеми. Революція гідності, анексія Криму Росією, гібридна війна на Донбасі справили значний вплив на зміцнення інститутів громадянського суспільства та формування національної свідомості. У ході громадських виступів відбулося докорінне форматування політичної та правової свідомості. Суспільно-політичні зрушення в Україні періоду 2013 – 2014 рр. стали прикладом небаченого досі стану громадсько-політичної мобілізації, який зумовлений значенням для громадян проблеми геополітичного вибору правлячої еліти України, “якістю” політичного режиму, в т. ч. мірою можливості реалізації громадянами своїх прав та свобод, ставленням правлячої еліти і силових структур до тих чи інших форм громадянського спротиву.

Мета дослідження – проаналізувати вплив “Революції гідності” та російської агресії на національну свідомість українських громадян.

Об’єктом дослідження є національна свідомість українців в сучасних реаліях.

Предметом дослідження стали події в історичному контексті сучасної України, які впливають на свідомість та сприйняття українського народу.

Виклад основного матеріалу. Факт скасування підписання Угоди про асоціацію між нашою державою і ЄС, спричинив народний протест українців.

За декілька місяців Євромайдану ментальність українців змінилася сильніше, ніж за всі 22 роки незалежності. Революція відбулася у самих людях, їхній свідомості. Українці, шукаючи Європу, знайшли свою рідну Україну.

Події кінця 2013-2014 рр. здобули назву Революція Гідності. Вони мають доленосне значення для українців. Справді, у назви фільму про Євромайдан, була “Зима, що нас змінила”. Європейська ідентичність українства визнана, як базова. Утворилася національна модель, яка передбачає ідентичність, місце в загальносвітових процесах [2].

Революція Гідності відкрила очі більшості українців, показала їм, що вони були по суті рабами комуністичної деспотичної системи, глибоко отруєні московською антиукраїнською ідеологією, зневажаючи рідну мову, завдяки московському мисленню. Так, ми залишилися українцями, але ідеологічно не розуміли, що ми – діти незалежної нації!

Революція Гідності пробудила національну свідомість, яку приспала Москва, а тому Росія не на жарт злякалася, адже Україна почала виходити з-під її контролю, і вирішила забрати потребу свободи, почуття, права на щастя і вільний вибір українців, почавши кардинальні дії. РФ неправомірно окупувала Автономну Республіку Крим і місто Севастополь, здійснила незаконне збройне вторгнення на східні території України 2014 р. і розпочала неспровоковану військову агресію проти України.

Україну втягли у гібридну війну. РФ вчасно скористалася послабленням європейського фактору безпеки, глибокою залежністю Європейської інтеграції від сировинних російських ресурсів, поступовим відстороненням США від процесів на континенті.

Нинішня російсько-українська війна відноситься до такого типу збройних конфліктів, які називають “гібридними”, “нелінійними”. Особливості гібридних воєн наступні: агресія без офіційного оголошення війни; приховування країною-агресором своєї участі в конфлікті; “інформаційна війна” – пропаганда та контрпропаганда з застосуванням “брудних” інформаційних технологій; створення нерегулярних збройних формувань (в т. ч. під прикриттям мирного населення); нехтування агресором міжнародними нормами ведення бойових дій, чинними угодами і новими домовленостями; заходи політичного та економічного тиску (за формального збереження дипломатичних зв’язків між двома країнами); протистояння у кіберпросторі тощо [5].

Незважаючи на всі перепони, хвиля національної свідомості пробудила в українців дух патріотизму. Він проявився не лише в думках та діях, а й у візуалізації – патріотичних принтах на одязі, аксесуарах, мистецтві декорування та в інших креативних формах. Одяг у

кольорах Державного прапора, зачіски в козацькому стилі, боді-арт з національною символікою. Українці знайшли нові, оригінальні способи висловлювати політичну позицію та продемонструвати підтримку рідній країні. Україна на стінах будинків знову побачила видатних поетів, письменників. Цитати з творів Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки та інші рясніли повсюди [3].

Націоналістичні гасла ОУН набули нового змісту: боротьби за демократію, європейський вибір України, заперечення російського експансіонізму та імпресіонізму. Зростання національної свідомості та звільнення від менталітету “совка” проявилось і в такому явищі як “ленінопад” [5].

Національна свідомість остаточно забила осинового кола у російські імперські міфи про спільну слов'янську православну російську цивілізацію, спільну історичну пам'ять і “невідтворне спільне майбутнє”.

На фоні Революції Гідності та війни з Росією одним із найбільш значущих результатів стало виникнення волонтерського руху. У надзвичайно складний період саме цей рух об'єднав суспільство, створив дієву структуру громадських організацій, груп людей, готових взяти на себе вирішення найбільш нагальних і болючих проблем держави.

Згідно висновків дослідження компанії GfK Ukraine, українці визнають велику роль волонтерського руху в суспільних процесах. Основним напрямом діяльності волонтерів стала допомога українській армії та пораненим – цим займались 70% волонтерів.

Не буде перебільшенням сказати, що саме завдяки волонтерам у 2014 році країна зберегла свій суверенітет, зупинила російську агресію на сході та відновила боєздатну армію з високим моральним духом [4].

Висновок. Українці – терпеливий народ, його не зламати і неможливо знищити його генетичний код – українську національну свідомість. Часи міняються, ситуація обов'язково мусить покращитись, але для цього ніхто не повинен опускати руки, а навпаки з усіх сил намагатись втриматись за свій ідеал майбутнього наших дітей, онуків, правнуків.

Сьогодні такий час, коли ми повинні єднатись для єдиної мети під назвою Україна. “Сила народу – в єдності” (Захар Беркут) [3].

Література

1. Ямельницький О. Я. Політична мобілізація населення України: умови та чинники (на прикладі суспільно-політичних подій 2013–2014 рр.) / О. Я. Ямельницький // *Панорама політичних студій : наук. вісн. РДГУ – Рівне : РДГУ, 2014. – С. 145–153.*
2. Революція Гідності або як змінилося мислення українців після майдану [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/news-feeds/foreign-offices-news/42403-revolucija-gidnosti-abo-jak-zminilosya-mislennya-ukrajinciv-pislya-majdanu> Служба Вісності. Українська національна свідомість – основа буття нації [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <http://vzhovkvi.com/kultura/ukrajinska-natsionalna-svidomist-osnova-buttva-natsiji.html>
3. Матяш Михайло. Українське волонтерство – явище унікальне. [Електронний ресурс] // – Режим доступу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2324579-ukrainske-volonterstvo-avise-unikalne-iomu-zavdacuemo-suverenitetom.html>
4. Гриневич Владислав. Революція, війна і процес творення української нації: [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://politcom.org.ua/?p=10623>.
5. Гончарук, Т. В. Ментально-філософські засади національного буття, їх детермінуючий вплив на суспільні процеси [Текст] / Т. В. Гончарук // *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної української нації : монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.] ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 44-71*
6. Гончарук Т., Шумка М. Національно-культурна ідентичність як маркер модернізованого українського суспільства // *Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Книга 6. – Л.: УБС НБУ, 2013. – 722с. – С. 391-399.*
7. Гурик, М. І. Історична пам'ять народу у контексті актуальних завдань розбудови модерної української нації. / М. І. Гурик // *Світоглядні та соціокультурні засади формування модерної*

української нації : монографія / Т. В. Гончарук, Н. В. Гнасевич, М. І. Гурик [та ін.] ; кер. авт. кол. О. М. Рудакевич. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 90-113.

8. Гнасевич Н. В. Українська національна ідея: генеза та сучасний зміст / Н. В. Гнасевич // Світоглядні та соціокультурні засади формування української модерної нації: моногр. / авт.колектив : О. М. Рудакевич (керівник) та ін. – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – 256 с.